

SZABOLCS.

Vegyes tartalmu heti lap.
Megjelenik minden vasárnapon.

Kiadó-tulajdonos: a „szabolcsmegyei lapkiadó-társulat.”

Előfizetési árak:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 frt.
Negyedévre	1 frt.

Szerkesztői iroda, hová a lap szellemi részét tárgyzó küldemények intézendők: **Semináriumi épület.**

Bérmentelen levelek csak ismárt kezekből fogadhatók el.
A kéziratok nem adhatók vissza.

Kiadó-hivatál,

hová az előfizetési pénzek, a lapba szánt hirdetések és felszámolások küldendők: **Nagyter 138. sz. a.**

Hirdetési díjak:

Minden 5 hasábos betű-sor egy szeri hirdetésnél 5 kr. többszörinél 4 kr. Törzsdolmas hirdetések többszori beiktatása, kedvezőbb feltételek alatt eszközölhető.

Minden egyes beiktatás után kinstári illeték 30 kr.

A nyílt-térben minden három hasábos garmond-sor díja 20 kr.

Az előfizetők a hirdetések meg szabásánál, 20%-nyi kedvezményben részesülnek.

A „Szabolcs” t. cz. előfizetőihez.

Lapunk néhány nap mulva ismét befut egy negyedévi időköz. Három hóval idősebb lesz tehát újja vállalatunk és egyszerűs mind igen természetesen, erősebb is; kíváltk ha t. cz. előfizetőink részvéte és pártfogása sem fog esőkkenni.

Őszinte hazafias köszönetet nyilvánítunk lapunk eddigi tisztelt előfizetőinek, akik szerény vállalatunkat anyagi és szellemi támogatásukban részesíteni kegyesek voltak; s honfiai kézsorítással fordulunk Szabolcs-megyére azon tisztelt fiához, akik eddig bármikből lapunktól távul állottak: ajándékozának meg bizalmukkal s támogassák szerény vállalatunkat nehéz feladatának megoldásában.

Ami buzgalmat és igyekezetet eddig kifejtettünk lapunk körül, tettük azt azon nemes indokból, hogy forrón szeretett hazánknak s a közügyeknek azáltal is némi szolgálatot tegyünk.

Tudva azt, hogy az embert emberre egyedül a társadalmi élet, a művelődés és okulás teszi: az mulasztottunk el egyetlen alkalmat sem, hogy majd ez, majd ama napki kérdés felől, tájékozást, irányt adjunk lapunk t. olvasóinak.

Oktatni, nevelni fogjuk ezután is a népet, hogy: „tudja felfogni emberiségi hivatását, tanulja szeretni hazáját, megismerni alkotmányát, történetét, tisztelni a törvényt és észszerűen élni jogaival.” Mert ez az a cél, mely felé népünket vezetni kell, hogy végre ne csak polgárok, hanem hazafiak és emberek is legyenek.

Iparkodni fogunk, hogy lapunkat, mely most sem áll az utolsó közt, minden tekintetben emeljük. Jelszavunk ezentulra is a „szabad elvű haladás” leend.

Különösen ajánljuk lapunkat a községeknek; miután ezélunk a jövő évnegyedben, hogy a „Szabolcs”-ot a megyei közigazgatási hatóság közlönyévé tegyünk, mely mint ilyen, minden felsőbb és megyei szabályrendeleteket hozni fog.

Az előfizetési feltételek maradnak az eddigiéik, vagyis egész évre 4-, félévre 2-, negyedévre 1 frt.

Az előfizetési díjak beküldésénél, kérjük a postautalványt venni igénybe.

Nyiregyháza, jun. 21.

A szerkesztőség.

A lapkiadó-társulat.

A nők társadalmi és politikai állása hazánkban.

III.

Közelebbi közleményemben előadtam a nők általános jogait, vagyis azokat, amelyek minden nőre egyaránt kiterjednek. Lásuk most már a nők különös jogait, melyek a nőt különféle helyzetéhez képest illetik.

Nézzük először is a hajadoni jogot.

A hajadoni jog, melynélfogva régebben a nemes családokban javakat csak a fiúk örökölhettek, s a leányok csak lakást, nevelést, tartást, ruházatot, férjhezmenetelük ese-

tében pedig kiházásitást követelhettek; legfeljebb a férfi teljes kihálásával, a javak jövedelmeit élvezhették, ekkor is csak férjhezmenetelökig; -- ma már csak részben áll fenn.

A hajadoni jog ma, csak egy esetben illeti a leánygyermeket, akkor t. i. ha a javak régi hitbizományiak, azaz olyanok, melyek némely nemesi család fényének fenntartása céljából, vagy a legidősb családtag, vagy az elsőszülött, avagy a hitbizomány alapítójához legközelebb álló gyermek által, a hitbizományi vagyon állagának megőrzésére nélkül, vétethetik birtokba, illetőleg csak haszonélvezetbe. Ily javaknál a hajadoni jog ma is illeti a leánygyermeket.

A leánygyermek a hajadoni jogon kívül, a fiági javakból, még az ugynevezett leánynegyedre is követelheti. A leánynegyedre, az összes vagyon egynegyedrésze képezte, melyet vagy természetben kellett kiadni, vagy pénzbeli értékét kellett lefizetni. (Verbőczy I. 6. cz. 3. §) E jog, mint hogy ma a leánygyermek a gyermekkel egyenlő örökjogban részesül, szintén megszűnt.

Ily különös, és pedig kitünő joga a nőknek továbbá a hitbér, amely a nőt férje részéről illeti és amely vagy törvényes, vagy írott. A törvényes hitbér az, amelynek mértékét a törvény határozza meg, az írott az, amelynek mértékét a házasságra lépő felek egyezségiileg maguk határozzák meg. A törvényes hitbér: mágnási osztálynál 400-, nemeseknél és kir. városok polgárainál 200-, a nem nemeseknél 40 p. forint.

A hitbér, régen csak a szerzeményi javakat terhelte; az ősit nem; ma azonban a törvényes hitbér föltétlenül követelheti a nő.

A törvényes és írott hitbér közt az a figyelemreméltó lényeges különbség van, hogy a törvényes hitbér a házasság megkötése után azonnal érvényre emelkedik, azaz elhalás esetében a nő szabadon intézkedhetik róla; az írott hitbér ellenben csak a férj halála után követelhető. Megjegyzendő, hogy ha a nőre házassági hitbéltség bizonyulna be, a hitbér nem követelhető. Az írott hitbér rendszeren az ingatlan vagyont terheli annyira, hogy ingókból csak akkor fizethető ki, ha ingatlanok nincsenek.

A törvényes hitbére nézve a törvényhozás aképp intézkedett, hogy azt a férj halála után, az örökösökön is megveheti a nő; ha pedig a férj esőd alá jutna, a törvényes hitbér elsőségben részesül.

Negyedik különös joga a nőnek, mint hitvesnek, a hozomány.

Hozomány alatt mindazon vagyon értetik, melyet a feleség férjéhez magával visz. Ilyenek: a jegy- vagy nászajándék, mely alatt mindazon javak értendőek, miket a nő, mint menyasszony, akár vőlegénye, akár szülei vagy rokonai, avagy bárkitől ajándékkal kap.

A hozomány a nő tulajdona marad ugyan férjhezmenetele után is annyira, hogy azokat még saját hibája miatti elválás esetében sem veszti el; férje halála után pedig, annak kiadatását örökösöitől is követelheti:

mindazáltal, míg a házasság tart, a férjnek joga van a hozomány hasznainak élvezetéhez.

Azon esetben, ha a feleség férje előtt, gyermekek nélkül elhal, a hozomány a férj tulajdona marad. Ha azonban a férj előbb hal meg, a hozomány a nő törvényes örökösire száll. Ha pedig a hozomány, a férj eleni esődnél lefoglaltatik, a nő igazolni köteles a hozomány természetét és a tárgyak ugyanazonosságát vagy oklevéllel és tanúkkal, vagy telekkönyvi feljegyzéssel.

A parasztnők és kereskedők nejeinek hozományáról a törvény a fentebbiektől eltérőleg intézkedett.

A parasztnőknél ugyanis a hozomány, amennyiben még megvan, mindig természetben adatik ki; ha pedig már nincs meg, értéke térítettik meg de csak azon esetben, ha a nő hozománya, férjhezmenetelek a községi eljárárok által feljegyeztetett és megbecsültetett, ami ha nem történt meg: a feleség, a férj halála után a még természetben meglévő tárgyakon kívül, mást nem követelhet.

A kereskedőknél és gyárosoknál pedig, hogy a hozomány esőd vagy végrehajtás esetében biztosíttassék, a fentebb elősorlatkon kívül szükséges még hogy a kereskedelmi czég bejegyzésével, a hozományról szabályszerűen kiállított oklevél is bejegyeztessék; vagy ha a czég még a házasság előtt történt, a házasság létrejötte után, legalább 6 hó alatt jegyeztessék be a hozomány; a házasság tartama alatt kapott női hozomány pedig, időnkint a czimjegyző hatóságánál jelentendő be.

A magyarnők különös jogai közzé tartozik a közszerzeményi jog is, melynélfogva minden, a házasság tartama alatt szerzett vagyonnak fele, a feleséget illeti.

E jogban, mint már előbbi közleményeimbem is érintem, csak a városi polgárok, kereskedők és földmivesek nejei részesülnek.

Nemesek és az ugynevezett honorációrok nejei csak ugy élvezhetik e jogot, ha a férj a közszerzeményi jogot s ezzel a szerzemény fele fölötti intézkedhetést nyíltan átengedi nejének.

Ily joga még a nőknek az özvegyi jog és az özvegyi öröklés, mely abban áll, hogy a feleséget, férje halála után, mindaddig, míg ismét férjhez nem megy, a hitbéren, hozományon és közszerzeményen kívül, lakás vagy házbér, állásához mért tartás, férjhez menetel esetében pedig illő kiházásitást illeti. Addig, míg a nő férje vagyonában van, a javak élvezete is őt illeti.

A nőnek, mint feleségnek eme elősorolt jogai, törvény szerént csak a férj halálával nyílnak meg ugyan; van azonban egy eset, amikor a feleség mindezt még férje életében is követelheti. Ez egy eset az, ha a férj nem a nő, hanem saját hibája miatt vált el tőle; de ha az elválás, a nő hibája miatt történt, a feleség özvegyi jogai elvesznek.

Az eddig előadott különös női jogokhoz tartozik még a „hitvestársi öröklési jog” is.

A hitvestársi öröklés lényege abban áll, hogy a férj szerzeményi javainak a férjt illető felerészre, ha gyermekek nincsenek, föltétlenül a feleséget illeti; a férj örökölt javaiban pedig csak azon esetben örököl a feleség, ha férjnek sem leszármazó, sem felmenő, sem oldalrokonai nincsenek.

Mindezen jogokat bezárja az özvegyi öröklés, vagyis az özvegynek ama joga, melyszerint őt, rendes és törvényes illetményén kívül, a férj ingó és ingatlan javaiból egy gyermekrész illeti, vagyis anyai, mennyi törvényes öröklés után egy-egy gyermekre jutna. Megjegyzendő itt, hogy törvényes öröklés akkor áll elő, ha végrendelet nincs.

Az özvegyi öröklésnek van még egy sajátos pontja. Az t. i., hogy a feleség, férje hagyatékából néhány tárgyat szabadon elvihet anélkül, hogy azok osztályrészébe betudatnának. Ilyenek: a férj kocsija és lovai, melyekkel rendszeren utazott; a legjobb öltözéke, jeggyűrűje, diszruhája, s ha a férjnek ménese volt, egész 50-ig a ménesnek fele, de 50-en felül egy sem.

KÖZÜGYEK.

Szabolcs megye községeinek szervezete.

I. Fejezet.

A községek jogairól és teendőiről.

- 1. §. A község a) saját belügyeiben határoz és szabályrendeleteket (statutumokat) alkot; b) határozatait és szabályrendeleteit saját választott előjárói és közegei által hajtja végre; c) rendelkezik a községi vagyon felett; d) községi adót vet ki és hajt be; e) gondoskodik a tisztán községi utakról és egyéb közlekedési eszközökről. f) hasonlóan gondoskodik a községi iskolákról és más rokon intézetekről; g) kezeli a tűz- és közrendőrséget s a szegényügyet; h) a községi előjáróságot hatáskörére nézve utasítással látja el s eljárását ellenőrzi; i) szabályrendelettel megállapítja az előjáróknak magánosok részére teljesített eljárásokról járó díjait; k) gyakorolja mindazon jogokat és teljesíti mindazon kötelezettségeket, melyek a községeket törvény szerint megilletik.

II. Fejezet.

A községi előjáróságról.

- 1. §. A községi előjáróság tagjai a törvény 64 §-a szerint: a) kis községekben a bíró, törvénybíró, legalább két tanácsbeli (hites) és a körjegyző; b) nagy községekben a bíró, törvénybíró, legalább négy tanácsbeli, pénztárnok, községi jegyző, illetőleg jegyzők, közgyám, és a hol van községi orvos.

A „Szabolcs“ tárczája.

Hajnalba.

(Május 1.)

Hajnalt mosolygó napsugar! Ragyogó első napsugar!
Lágy fuvallom; mely úde lombra, Édes álmot szunyadván száll!

Báj ének a paszirta ajkán,
Mit kísér oly sok énekes!
Tarka pille, mely himes szárnyával Virágos rét fölött repdes!

Mosolygó zöld szín szeretőszéle!
Balzsam illattal tele lég!
S mind efelett, mely állandóan Diszlik a kék, felhőtlen ég!

Jertek! alszik az én szeretőm;
Oh tegyétek meg nekem azt:
Lengjétek körül hajnalalmát;
Hadd álmodjék öröktavaszt.

Lukács Ödön.

Váratlan levelek.

Írja: Hipp-Hopp.

II.

Nevemhez és leveleim címéhez méltóan viselem magamat, nemde kedves olvasó! Én legalább e hitben ringatom magamat.
Megkezdtem a váratlan levelek közlését ez előtt nyolcz héttel; a „Szabolcs“ olvasói már meg is felleltek róluk; a nyomdász fiuk már rég elosztották nevemet és leveleim címét, abban a hitben, hogy már többé nem számítok: de ime, egyszerre csak „hipp-hopp! ott legyek, ahol akarok!“ és csakugyan itt vagyok, még pedig „itt is, ott is“, ha nem is mindenütt, legalább sokhelyütt.

A tanácsbeliek vagy hitesek számát a törvényben megszabott számon felül az állami és községi közgazgatás szükségéhez mérve szabályrendelettel maga a község állapítja meg.

III. Fejezet.

A községi bíró kötelezései.

- 1. §. A bíró a község első felelős tisztviselője. Mint ilyen a képviselőtestület gyűlésein elnököl s teljesíti mindazon kötelezéseket, melyeket e részben a községi törvény V-ik fejezete eléje szab.
- 2. §. Az állami és megyei közgazgatás minden teendőit, minden felsőbb rendelet végrehajtását, a jegyzővel együtt egyetemes felelősség mellett pontosan teljesíti.
- 3. §. Az újonczozásnál a jegyző közreműködésével a védköteleseket a sorozó-bizottság elv állítja s azon alkalommal a vagyonlatnok élelmezéséről számadás mellett a község költségei gondoskodik.
- 4. §. A katonai nyilvántartás eszközlése végett felügyel a szabadsgolt katonák és honvédek megörökzése s otthon tartózkodására; azokat a szolgabíró és a jegyző előtti jelentésekre utasítja — a mulasztásokat a szolgabírónak bejelenti. Berendeltetéseket a rendeletet pontosan fogantatja.
- 5. §. A katonai beszállások-ot, vendő utasításai és a lenálló szabályrendeletek értelmében, a köztehervisevel élvénk figyelemben tartásával eszközl, a szállás és élelmezésként, állandó beszállásoknál havonként, átvonulásoknál három nap alatt az illetőknek kiosztja.
- 6. §. A jegyző közreműködésével eszközözendő megyei közmunka összeírásánál a szabályrendelet szigorú megtartásával a kézi és igavonó erőket pontosan bejelenti s felügyel a közmunka természetbeni kiállítására.
- 7. §. Szerkeszti a községi költségvetést a jegyzővel és ott, ahol van, a pénztárnokkal egyetértve s azt minden évben az őszi közgyűlésen a képviselőtestület határozata alá terjeszti. A megállapított költségvetés folytán a lakosokra kivetett összegek, valamint — ha kivátnatik — az egyes vállalkozások által saját egyházi iskolai célzajokra kivett összegek behajtása iránt intézkedik.
- 8. §. A község minden ingó és ingatlan vagyonát évenként leltárba foglalattja s azokra felügyel. Ellenőrző figyelemmel kíséri a község bevételeit, kiadásait, vagyonkezelését. Utalványoz a pénztárra a költségvetés korlátai között. Ellenőrzi a pénztárnok eljárását, minél fogva a pénztár állapítást, időszakonként a jegyzővel együtt megvizsgálja, annak mibenlétéről magának tudomást szerez s a teendőkre nézve a tapasztalható körülmények szerint intézkedik.
- 9. §. A hol külön pénztárnok nincs, (kis községek) ott a pénztárnok alább megszabandó kötelezéseit a jegyző közreműködésével a bíró teljesíti s a pénztárvizsgálatot a jegyző és egy előjárósági tag tartja.
- 10. §. A községi épületek és termények tűzárk elleni biztosítását annak idejében eszközli, gondoskodik a község körülményeinek képest a tűzrendőrség jókarban léteéről, üzemeltetéséről, beszerzéséről, a kémenyek rendes tisztításáról kapitányviz tartásáról.
- 11. §. Kötelezése a község és rend fenntartása; mivéggett éjjeli őrök állításáról gondoskodik; a csend és rendháborítókak amennyiben hatáskörébe tartozik megbünteti, vagy felsőbb helyre felelenti; a lofegyverrel visszaélőket fegyverök elvételén felül megbünteti, vagy megbüntetés végett a hatóságnak jelenti.
- 12. §. A cselédtörvények értelmében elsőfokulag intézkedik és határoz a gazda és cseléd között előforduló vizállyos ügyekben — ha azok nem jogi

természetűek. Ahol szökőévi cseléd helyreállítás szükségeltetik, a szolgabíró közbenjárását kikérni köteles.

12. §. A község belső területén a határban, levő közútmeg, utak, hidak, töltések, védgátak, vízvezető-árkok, ivó és itató közutak jókarban tartására felügyel, s az azok körül tapasztalt hiányok kipótlásáról gondoskodik.

13. §. Felügyel az iskolaköteles gyermekek szorgalmas iskoláztatására, az e részben vonakodó, vagy hiányos szülők ellen 1868. XXXVIII t. cz. 4. §. értelmében eljár (szolgabírónak feljeleníti) s azoktól a rájuk szabandó bírságot behajtja.

14. §. Intézkedik a község területén talált gyermekek vagy lelenek ápolásáról, s azoknak további ellátása iránt a hatóságot azonnal értesíti.

15. §. Figyelmet fordít a sz. szabályrendelet értelmében a kollulási megszüntetésére. Addig is, míg a község a maga szegényeinek rendes tartása végett községi szegényalapról gondoskodhatnék, a törvény 131. §-a értelmében, a körülmények szerint cselézi intézkedéseket tesz a községi kollulások élelmezésére. A más helyről jött munkakerülő kóbor egýenek kiutasítja, — a gyanusokat le is tartóztatja s a hatóságnak jelenti. A községben létező szegények létszámáról s a szegényügyre vonatkozó intézkedésekről a szolgabíró után a megyének minden év végével jelentést tesz.

16. §. Közrendőri szempontból meggyőződést szerez magának, a községben letelepedni óhajtó idegenek erkölcsi viseléről, számba veszi a községből elköltözött leendő lakásait.

17. §. Örködi a különböző mértékek törvényes használatára, az igazságtalan mértéket fel fogalja, az azzal élőkét megbünteti s szükség esetén a szolgabírónak jelenti, felügyeletet gyakorol a tiltott ital-mérésre.

18. §. A közegészségrendőri szabályokat végrehajtja. E végett gondoskodik, hogy a közutak és terek egészségét veszélyeztető tárgyakról, szeméttől, posványtól stb. tisztán tartassanak; az ivókutak jókarban legyenek, a kenderázató helyek az egészség ártalmára ne szolgáljanak, egészségtelen ételket s italok kimérése meggátolassék.

19. §. A vándorló beoltására összerótt gyermekek szülőt gyermekeik beoltására köteles.

20. §. Szegénysorsu elhagott betegnek gyógyittatását eszközli, a bup-seny és más veszélyes nyavalyák terjedése felett a járási orvos igénybevételével örködi.

21. §. Figyelemmel kíséri a marhák egészségi állapotát is; felügyel, hogy tavaszszal a marhák és lovak, mielőtt a legelőre kihajtatnának, egészségi tekintetben megvizsgáltassanak, marhavész vagy ragályos kór alkalmával az óvó rendszabályokat pontosan végrehajtja és tapasztalatait az állatorvosnak és a szolgabírónak bejelenti.

22. §. Gondoskodik a bitang marhák elhelyezéséről, azokat megbecsüli, termet-leírását, hol, mikor, és ki által találtatott, a becslével együtt a szolgabírónak bejelenti.

23. §. A hernyók pusztítására s a szerbtövis kiirtására vonatkozó szabályokat, a vett utasítás szerint idejében végrehajtja — valamint kiterjeszti gondját a faskolák jókarbantartására.

24. §. Toluozok és rabok elhelyezéséről tovább szállításáról, számadás terhe alatt, esetleges élelmezéséről is gondoskodik az ő kötelessége.

25. §. Eszközi a katonai cselékek megkiváltásáról előfogatok sorrendszertint kiszolgáltatását.

26. §. A községi szolgazemélyzetet a képviselőtestület által meghatározott számban és fizetéssel a jegyző egyetértésével ő fogadja fel.

27. §. A község nevében kiállítandó levelezéseket, jelentéseket, okmányokat a jegyzővel együtt aláírja.

Ohajtanak. Ez mindenesetre nagy hiba, ha azt egy komoly, művelt férfi mondja ki: de akkor sem büntetésre méltó. Növe ez nem tartozik én rám. Itéljen fölötte a törvényszék; a törvényszék fölött pedig itélni fog a közvélemény.

„Hipp!-hopp!“ ott legyek, ahol akarok!
A városban egyik termében sajátságos munka folyik, a városatyai rostálók; krosztálók a képviselőválasztók, vagyis tárgyalják az egyes választók ellen beadott jelölésegeket. Mennyi hullik ki és mennyi marad a rostálóban? Az a rosta drojtától s a rostálók ügyességétől függ. No de akik benmaradnak, azok mindenesetre szavazni fognak. Az azonban, hogy a választásnál a város nyere, vagy a haza: még mindig nagy kérdés. A kártyát, még mindig keverik; az „adott“ még nincs kivétel.

„Hipp!-hopp! ott legyek, ahol akarok!“
Le a könyvvel, el a borossal; mosolygjon a szem, ragyogjon az arc. Városunk rövid időn a „Tempe völgye“-ben lesz; muzsák útk fel sátorukat a circus romjaiból. A keszes lovarkok s izmos lovarkok helyett, kedves, ábrándos papnok arcjai tűnnek fel a színpadon. Az ostoresztogóság helyett, költői szépségeket és igazságokat fogunk hallani, melyek alatt feladag a kebel, kigyl a szív és a gondolat. Sztupa és Hubay urak társulata ismét meglátogatja városunkat részben a régi ismert, részben új tagokkal.

A nyiregházi nöégylet, illetőleg a „műkedvelő társulat“ sajátságos szeszélye üldözi a sorsnak. Mindig akkor jönnek városunkba színészek; midőn éppen a műkedvelők mozogni kezdenek. Félo, hogy e véletlent a százéves kalendariumba is felveszik. Hogy azonban ez ne történjék: szükséges, hogy a nöégylet, különösen annak jegyzői a dolog élére álljanak. Én hiszen, hogy quod differtur, non auferitur (ami halad, nem marad!).

Hipp!-hopp... puff! épen haragognak espedig délre. Az evés mindig gyöngö oldalom volt. Megbocsát tehát a t olvasó, ha ezáltal, midőn azt mondom, hogy: „hipp!-hopp! ott leszek ahol a kerek!“ — a Hárs alá szaladok eloltani éhemet.

Az ő kezénél s gondjai alatt áll hivatalos használatra közösg peeséje.

28. §. Birsághat 15 frtg s teljes vagyontalan-ság esetén büntethet 4 napi személyes fogságig. A birsághat számadás mellett a közösg szegény pénz-alap javára fordítandó.

29. §. A bírő minden intézkedéseiről jegyzőkönyv vezetendő.

30. §. A közösg bíró akadályoztatása esetén hivatalos teendőivel a törvénybíró megbízhatja, a ki e megbízást saját felelősségére pontosan teljesíteni köteles. (Folyt. köv.)

Nyílt kérelem Szabolcs megye központi bizottmányának tagjaihoz.

Miután az 1847. V-ik törv. czikk 32-ik §-a így szól. „A szavazás a szavazó nevének a küldöttség általi feljegyzésével, s valamint a szavazatok össze számítása is nyilván történik”;

miután továbbá, ezen § meghozatala óta, a folytonos gyakorlat eléggé megmagyarázta de ha az eddigi gyakorlati eltérő magyarázatra volna is szükség, az 179¹/1-ik 12-ik cikkben foglalt alaptörvény szerént, törvényt hozni, eltérteni, magyarázni, csak a koronás királynak a törvényesen összehozott országgyűléssel együtt van joga.”

Tisztelettel hátkorkodom kérdezni a központi bizottmány tisztelt tagjaitól, hogy melyik törvényekre alapították ezen határozatukat, melyszerént, az eddigi törvényről és törvényes szokástól eltérőleg, a közelebbi képviselő-választásoknál — a titkos szavazás rendelkezik el?

Az angol parlamentben a titkos szavazás rendszere felett most folynak a tárgyalások; de ez alkotmányos nép példája nélkül is tudjuk, hogy az e tárgyban intézkedés a törvényhozás hatásköréhez tartozik.

Az én szerény felfogásom szerént, a meglévő törvénynek, ha ez irányban az megváltoztatását csak a törvényhozás útján lehet eszközölni; minél fogva mindaddig míg törvényhozás útján meg nem változtatják azt megtartani polgári köteleesség.

Egyes törvényhatóság, annyival inkább egyes hatóságok az 1847-ik V-ik törv. czikk értelmében kiküldött központi bizottmánya, a törvényhozást illető tárgyban, hatáskörének túllépése nélkül, nem határozhat. Ezt az idézett törv. czikk 11-ik §-ában foglalt eskü sem engedheti meg.

Tisztelettel kérem tehát a tisztelt bizottmányi tagokat, hogy mielőtt hozott határozatukat fogantatásuk elkezdenék, a fentebb előadottakat becses figyelmükbe venni méltóztassanak.

Egy választó polgár.

UJDONSÁGOK.

(sz.) Lapunk azon t. cz. előfizetőit, akiknek előfizetési idejük már részint lejárt, részint folyó juniusi végével lejár, tisztelettel kérjük, az előfizetési díjak szives beiktetésére; hogy a lapunk társulat tájékozassa magát a lap sorsának állásáról.

(K. p.) Szabolcs megyében az országgyűlési képviselők f. é. júliushó 8-án fogtak és pedig titkos szavazat útján megválasztani. Nyiregyháza város kivételével, ahol f. é. júliushó 15-én történt meg a választás.

— A titkos szavazás, a megyei központi választáson által elrendeltetven, az illetők tájékozásánál időszerűnek és szükségesnek véljük, a titkos szavazás módozatait, köztudomásra hozni. A szavazás 5 láb hosszú s egy hüvelyk ármérőű pálcákkal, egy ezelára alkalmas helyiségben, tanuk nélkül történik. Ha a szavazáspálcza eltörtétek, az összemintésnél számba nem vétetik Csupán azon pálcza érvényes, melyet a szavazó a választás színhelyén, a választási elnöktől nyered. A jelölték szavazószekrényére a párt jelvénye fog ismertető jelül kitűzteni. Nem lehetünk egyvélőmőny azoknak, akik a titkos szavazásnak, akár alkotmányos forraságok, akár más magánérdekekből, ellenségek. A titkos szavazásnál oda helyeztetni pálcáját a szavazó, ahová lelkisimerege sugja. A titkos szavazás nagymértben megnehezíti a vesztegetők és kilyvársárlók eljárását s nagyban akadályozza a tekintélynek és hatalomnak befolyását az egyes választókra. Mi részünkről szívünkben üdvözöljük a szabolcs megyei központi választásművnek e tárgy határozatát, melyben egy új és hatalmas lépést látunk, az alkotmányos élet további fejlesztése és az egyéni szabadság biztosítása felé.

(D-y) A nyiregyházi tartandó gazdasági kiállítás, mint az e kiállítást rendező bizottság elnökétől tudjuk, a jutalmakat és érmeiket odaitélt juri-ben, a debreczeni gazdasági intézet két tanára, névszerént Tormay Béla és Pekár Imre urak is részt veendek.

(V-ki) A nyiregyházi ellenzéki elveket valló polgárok nejei, fényes fátylaszenével tisztelték meg ma egyhete, Vidliczkay József ellenzéki képviselőjelöltet, mely alkalommal Barzó Jánosné és Brassay Jánosné tartottak rövid alkalmi beszédet, melyre a megistizelt képviselőjelölt lelkes és lelkesítő beszédében válaszolt, kiemelve a magyar nemzet életében oly nagy szerepre hivatott női erényt, melyben Magyarország sohasem volt szegény.

× Palánky-Csapó Ida asszony nőnevelődjében, holaupatán fog a nyilvános vizsga megtartani a „nagyvendég” nagymertben Ajánljuk e kitűnő vezető alatt s a legjobb tanerők közreműködésével vezetett nevelőt, a nők műveltségét és nevelési kérdését szívókon viselő honfiak és honleányok szives figyelmébe.

(T-k.) Brassay Jánosné, aki a Vidliczkay J. tiszteletére rendezett fátylaszene alkalmával, üdvözölő beszédet tartott, mint halljuk perbefogott és el is itéltetett volna, azért mert üdvözölő beszédében kissé élesen fejezte ki, a jobboldali elveket valló rész fölötti véleményeit. Nem szólnak ez eljárásról semmit, a közvélemény, különben is kimondandja véleményét fölötte.

(P.) Deressin József, a körünkben idéző lovarda igazgatója, ma tartja buscu előadását. Mint értesülve vagyunk, két előadás fog tartatni; az egyik d. u. 3 órákor, a másik este 8 órákor. A délutáni előadásnál a 10 éven aluli gyermekek a beléptdíjnak csak felét fizetik. Az esteli előadás tartama alatt, az igazgató fényképezett arcképe díjnélkül fog kiosztatni az ott jelen leendő közönség közt. E lovarda társulatnak az a szép oldala van, hogy a nagyobbserű mutatványokat az utolsó előadásokra hagyja, hogy így az érdekelt-séget mindig feszültségben tartsa s a lehető legszebb behatások emlékével távozik körünkből. Mi szívünkben üdvözöljük e társulatot és kívánunk szerencsét szath-mári működéséhez, melyre e társulat valóban érdemes.

* A nyiregyházi baloldali véleményű polgárok leányai hírszerént, a nők példájára, fátylaszenét szándékoznak rendezni Vidliczkay József baloldali képviselőjelölt tiszteletére. Kíváncsak vagyunk, hogy hát erről a fátylaszenéről mit fog írni ama nyiregyházi uri ember, aki a ma egy hűti fátylaszenéről oly kedély-lázító nyilatkozattal emlekedett meg a „Pesti Napló” f. é. júliushó 23-iki számában; elnevezve az ama ün-nepélyt rendezőt s az abban résztvett tömeget minden-eknek, csak becsületos embereknek nem. Nem akar-juk eme levezelő sorainak idézésével s annak száfol-gatásával sem lapunk hasábját beszonyozni, sem e lap becsületos olvasóinak kedélyét felkizáltani; különben is mint tudjuk, az arra vonatkozó ázafolat, már fel is küldetett valamelyik fővárosi lapba. Mi egyszerűen csak annyit jegyzünk meg rá, hogy az egész nem egyéb vakmerő rágalmoplál s a tények valódi állásának, számdékos és ezeltatos elferdítésénél.

(Beküldetett) A sóstói részvénytársulatot szivesen figyelmeztetjük, legyen kegyes egy kissé jobban szétnezi a firdősobákban s nagyobb rendet, kényel-met és figyelmet fordítani az ezidén különben is föl-emelt káddjakkal, a firdó közönségre. Különösen felhívjuk az igazgatóság figyelmét a régi firdősobák feiso padozatára. Ha higözölés tekintetéből szükségese-knek mutatkoznak a padozatokon észlelték lyukacs-kák, melyek ellen mint ilyenek ellen, semmi kifogásunk sincs, legalább arra ügyeltesse fel az igazgatóság, hogy idegen kandi szemnek előljárva legyen az ut, eme firdősobák padlásához. Azt hisszük, hogy e kívánás meg-jelentését a nagy közönség is igen szivesen vette s remél-jük, hogy a tisztelt igazgatóság figyelmébe veendi e felszólítást.

KÖZGAZDASÁGI ROVAT.

A bécsi világkiállítás magyarországi résztvevői számára megállapított Bejelentési határidő,

melyet a magyar országos bizottmány végrehajtó bi-zottsága kitűzött, azon reményben, hogy addig a közvetlen bejelentések nagyobb része be fog érkezni, és csak egyes elkésztettek kellend a határidőt meg-hosszabbítani, lefolyt anélkül, hogy a végrehajtó bizott-ság e várakozása egészen teljesült volna. Különösen a kiállításírók-bizottságok részéről melyek felszólítottak, hogy június 1-jéig legalább a kerületközbe kiállít-tók rövid bejelentését és az igényelt tér kerekészámba való meghatározását beiktendni sziveskedjenek, az ilyen-műny közlemények, kevés kivétellel, nem érkeztek be.

Az általános bejelentési határidő ennélfogva a kiállítók számára június 15-ig meghosszabbították; egy-szersmind a kiállításírók-bizottságok részére július 20-ától 25-ig terjedő idő tűztetik ki, melyen belül a mezőgazdaság és ipar tárgyaira vonatkozólag hozzájuk beérkezett bejelentéseket, a mennyire lehet, csoportok szerint rendezve, beiktendni tartoznak, minthogy ellen-kező esetben a végrehajtó bizottság a határidő elmu-lasztásából eredhető hátrányokért semmi felelősséget sem vállalhatna. Mert ez alkalommal figyelemzetnünk kell az összes hazai közönséget, hogy a kiállításíró hely-iségekből Magyarországba jutó rész nagysága a június végeig bejelentett és csoportok szerint besorított ma-gyarországi kiállítók számához képest fog meghatározatni Minden kiállítónak és helyi kiállításíró bizottsá-gnak tehát hazafini kötelessége és saját érdeke egyaránt parancsolja, hogy a kiállításíró tér iránti igényeket a fent kitétt határidőben belül érvényesítsék.

Mennyiben fognának később beérkező bejelenté-sék kivételesen még figyelembe vétetni, azt jelenleg meghatározni nem lehet, de semmi esetre sem igér-hető meg, hogy az elkésztet igények általában tekintetbe vétetni fognak.

Az idősleges kiállításokra (lovak, szarvasmarhák, baromfi, halak, vadak, tejgazdasági termények és élő növények) vonatkozó bejelentések határideje később fog köztudomásra hozatni, s az ezek számára szolgáló bejelentési minták is rövid idő múlva lesznek kaphat-ók.

A mezőgazdaság és ipar körébe vágó bejelenté-sék egyes részletei is szabályozhatók; a kiállítandó tárgyak természetének és az igényelt térnek bejelente-sében azonban elkerülhetlenül szükséges. A speciasis kiállításíró helyiségek megjelölését részben későbbre lehet és kell halasztani.

Együttés kiállításoknál elegendő az általános meg-nevezés, és az eloreláthatólag szükségesítő tér meg-határozása, úgy hogy ennek határain belül a netáni utolagos résztvevők is helyet találjanak.

Minden, a bejelentésre vonatkozó felvilágosítá-sal készséggel szolgál a kiállításíró bizottmány titkári hivatala (Pest, a régi színházter 5. sz.)

A becsi világkiállításra, Szabolcs megyéből a következő kiállítandó tárgyak jelentettek be :

L. Gróf Dessewffy Gyula pusztamihálytelki uradalmából,

- 1) homoki őszi káposztarepce 460 hold után;
- 2) homoki őszi acélbuza 1200 hold után;
- 3) homoki (proba) jeruzsálemi őszi buza egy hold után;

- 4) angol, francia perje-mag 10 hold után;
- 5) hollandi módon termelt és fílesztve kezelt csomózott és csomózatlan állapotban, több fajú szivarboríték — dohénylevelek; szagos, muskataly, pipázni való dohány csomóva 120 hold után;
- 6) báránygyapjú mosott és mosatlan állapotban;
- 7) tokaji muskataly asszurok.

II. Mandl Albert kőtáji birtokából,

- 1) két darab 3 éves kos;
- 2) két darab 2 éves kos;
- 3) két db. 1 éves kos;
- 4) négy db. anyjuh;
- 5) négy darab szopós bárány. Közli :

Kemethy István
fők-bizottsági jegyző.

— A miskolczi-epüskökladányi egyenes vasút tárgyában egy konsortium működik Miskolcon. Miután állami garantíát a társulat nem remélhet, azon eszmé akarja a pálya kiépítésének alapjául tenni, hogy a vasutvonal mentében 2 mérföldnyi távra eső birtok-ko tulajdonosait öt évi garantíára fel fogja szolítani. A garantíá-összeg megfelelő kules szedértvettétek ki, e szerént a vasút politikai adóval szedétek be. Elő-leges költséget szedért minden hold földre évenként 50 kr. esnek. Ezen összeget a birtokosok könnyen fi-zethetnék; mert a föld értéke a pálya által nagyon emelkednek.

A KÖZÖNSÉG ROVATA.

Nyilvános köszönet.

Kedves kötelességemnek ismerem közölni iskolatánácsunk azon elismerésre méltó intézkedését, mely-nél fogva, — egy osztály szaporodtával szük gymna-siumi helyiségünk egy tagasabbal, nagyobbserűvel cserélte fel, megvásárolván 19 ezer font az „Első házvásárló-társulat” azon épületét, a Fisch-féle házat, melyet eddig a polgári olvasó-egylet bérelt. A mily elismerés illeti iskolatánácsunkat ez intézkedésért, oly annyira hálás köszönetet kell mondanom intézo-tűnk nevében azon lelkes pártfogóknak, kik nagylelkű adományokkal tetemesen megkönnyítették az épület meg-vásárlását. — Megjegyzem, hogy az „Első házvásárló-társulat” 20 fto részvényeket bocsájított ki, hogy az említtet épületet úgy, ahogyan áll, előbbeni tulajdo-nosától saját számára megszerezze; feloszolván azon-ban a társulat, a részvényeket visszakapták pénzüket, kivéve azon t. részvényeseket, kik gymnasiumunk ja-vára részvényekről nemesen lemondtak. E kitérés az adományozott részvények megértése céljából látam szükségesnek — megtenni. — A lelkes adományozók e következők :

Aschenbrenner J. 5 db. részvény, osztalékkal ér-téke 122 ft 50 kr, Nikelszki Mátyas 98 ft, Krasznay Gábor 49 ft, Haas Mór 49 ft, Riszdorfer János 49 ft, Kralovanszky Gyula 49 ft., ifj. Hibján Dániel 49 ft, Hibján Sámuel 49 ft, Nikelszky Sámuel 49 ft., Hoff-mann Adolf 49 ft, Engländer Samu 49 ft, Vidliczkay József 49 ft., Kornstein Ignác 49 ft., Glück Dávid 49 ft., Groák Zsigmond 24 ft 50 kr, Andrez Károly 24 ft 50 kr, Homolay László 24 ft 50 kr, Sály Pál 24 ft 50 kr., ifj. Török Péter 24 ft 50 kr., Vad And-rás 24 ft 50 kr, Jánócsy Andráz 24 ft 50 kr., Stern Emánnel 24 ft 50 kr, Kaeska János 24 50 kr., Maar Adolf 24 ft 50 kr, Hankócsy János 24 ft 50 kr., id. Benes János 24 ft 50 kr, Szmolár Pál 24 ft 50 kr, Lányi Gábor 24 ft 50 kr, Hudák Andrásmé assz. 24 ft 50 kr. Összesen kapott tehát gymnasiumunk 48 db részvényt, melynek értéke 1176 ft.

Ezen felül adoztak még :
Gredig és Tester urak 100 ft., Fábrý Károly 25 ft., Mesko Pál 20 ft., id. Gyuresány József 20 ft., Ru-dics János 20 ft., Jánócsy János 18 ft., Kovács Mi-hály 10 ft., Nádasz József 10 ft., Ambrusz Ferenc 9 ft., Hudák József 9 ft., ifj. Gyuresány József 9 ft., Kovács Soma 5 ft., Mányik József 10 ft., Szeszics La-jos 10 ft., Kohn S. Herman 10 ft., Fried Jakab 10 ft., Marföldi Mihály 5 ft., Széni Gyula 5 ft., Engländer Filóp 5 ft., Beraóth Kálmán 4 ft 50 kr., Friedlieb-er Samuel 4 ft 50 kr., ifj. Palicz János 4 ft. 50 kr. Hölcz József 4 ft 50 kr.

A teljesen be nem fizett részvényekből a ház-vásárló-társulat által 95 ft, mely összebbe Kégy Guszt-ás 25, Bercs Lajos 10, és Jánovicz József 7 ft 50 kr-ja betudandó.

E tételek ismét 432 ft 50 krt, s a fentebbi fő-összeeggel 1599 ft tesznek.

Fogadják a nemcsak pártfogók összesen és egyen-ként nagylelkű adományukért a tanoda leghálásabb köszönetét.

Humánusan, elismerésre méltólag cselekedett iskolatánácsunk az által is, hogy méltányolva a tanárok fáradságát s tekintetbe véve a napról-napra növekvő drágaságot; a tanári testületnek fejénként 100 ftnyi drágasági pótlékot szavazott meg a folyó tanévre; a jövő tanév kezdetétől pedig a rendes tanárok fizetését 1000 frtna emelét.

E nagyobbserűvi kiadásokból, — melyhez járul még a megvásárolt épületnek tantermekké való átala-kításának költsége — magyarázandó meg azon körülmény, melyne fogva könyvtárunkat s gyűjteményeinket az idén nem szaporíthatjuk, s csak is Berghaus „Physika-lischer Atlasát” rendelte meghozatni iskolatánácsunk. — Azonban ismét akadtak lelkes pártfogók, kik becses adományokkal ez idén sem maradtak el. Ilyenek: t. Flegmann Miksa orvosudvar, ki egy 40 elemből álló Bansen-féle villanydejeles telepet s 7 kötet ter-mesztudományi — tartalmú könyvet ajándékozott. T. Sziklándi Mihály ur egy tengeri högyészt; (mája szüklánado) t. Benes László ur egy nagy vad kau fejszontvázat; t. László Alajos ur 8 darab habar-czot és nagyobb számú kagylót; — t. Szabó Dá-vid orvosudvar ur egy bagolyvázat; t. Heuffel La-jos ur egy kokus-diót adományoztak; a selmeczi bá-nya gróf ur ömeltősága pedig a selmeczi m. kir. bá-

